

zetet). Ekkorra a zsidótlanítást végző különítmények befejezték a zsidók deportálását Magyarország vidéki részeiről, s csúcspontjára jutott az a folyamat, amely a zsidók elszigetelésével, kifosztásával és gettósításával kezdődött.

Jegyzetek

1. A részleteket lásd a 15. fejezetben.
2. Lásd a 29. fejezetet.
3. Lásd a 17. fejezetet.
4. Lásd például a következő fejezetekben, továbbá a túlélők sok-sok visszaemlékezését; in: *Dosar Nr. 40029*.
5. A zsidó vagyonnak a zsidóellenes intézkedések finanszírozására való felhasználását egyebek között Jaross Andor 1944. május 13-án kibocsátott, 38 223/1944. III. sz. rendelete irányozta elő. Lásd *MOL*, 66. tekercs.
6. Lévai, *Fekete könyv*, 89. o.
7. *Vádirat*, 1:59–63. o.
8. *Uo.* A minisztertanács április 14-én határozott ebben a tekintetben.
9. Lásd például Lenz hegyivadász tábormok 1944. április 14-i, a német csapatok magyarországi viselkedésére vonatkozó memorandumát. Am egészen 1944. július 30-ig nem publikálták azokat az eljárási szabályokat, amelyek a leltárba vett zsidó javaknak a német katonai egységek számára való átadására vonatkoztak. Lásd Ricsóy-Uhlarik Bélának, az akkori keleti hadműveleti terület kormánybiztosának aláírásával kibocsátott 2090/1944. sz. rendeletet, amelynek másolata megtalálható in: *Dosar Nr. 40029*, 16. kötet, 479–480. o.
10. Hain és Koltay a budapesti Zsidó Tanácsot arra kényszerítette, hogy ne csak gépkocsikat adjanak át nekik, hanem – személyes használatra – drága fényképezőgépeket is. Egyéb városi vagy minisztériumi tisztviselők néha már a megszállás ezen korai szakaszában is igényeket jelentettek be. A rendőrtisztviselőknél kevésbé hajlottak azonban a terror alkalmazására, és időnként kárpótlást ígértek. 1944. május 3-án például Szenkovich Dénes, a polgármesteri hivatal és Somogyváry Kálmán, a honvédelmi minisztérium alkalmazottja „4500 lepedőt, 4500 takarót, 4500 főzőalkalmatosságot és 100 kerékpárt” kért kárpótlás fejében. Lévai, *Fekete könyv*, 308. o.
11. A zsidók elbocsátása után is valamennyi közhivatalnoknak bizonyítania kellett árja származását, és erre vonatkozó nyilatkozatot kellett tennie felettesének. A kormányzati és a helyi közigazgatási szervek árja alkalmazottainak listáit a belügyminisztériumba továbbították. A hatóságok felléptek a közintézményeknél dolgozó zsidó orvosok és tanárok ellen is. Lásd Jaross Andor 1944. április 24-i, 37 402/1944. III. sz.; Endre László 1944. május 23-i, 38 594/1944. III. sz., valamint a 265 290/1944. XII. (május 4.) és a 345 740/1944. XVII. (május 5.) sz. rendeleteket, amelyeket Johan Béla belügyminisztériumi államtitkár szignált; in: *MOL*, 58. és 62. tekercs. Jaross rendelete megtalálható in: *Dosar Nr. 40029*-ben is, a 16. kötet 340–341. oldalain.
12. Az intézkedésekre vonatkozó kormányrendelet címét lásd a 3. függelékben. A kormányrendeletekkel kapcsolatos minisztertanácsi viták jegyzőkönyveit lásd *Vádirat*, 1:63–66., 71–72. o. Bódy polgármester-helyettes aláírásával Budapest polgármestere március 31-én szintén rendeletet bocsátott ki arról, hogy a zsidó köztisztviselőket bocsássák el a városi igazgatásból. A szöveget lásd *uo.*, 69–70. o.
13. 1580/1944. M. E. sz. kormányrendelet, amelynek végrehajtási utasítása az